

ĐIỂM SÁCH

CÁC DÂN TỘC TÀY, NÙNG VỚI TIẾN BỘ KỸ THUẬT TRONG NÔNG NGHIỆP (*)

Lê Phạm Ngọc Quỳnh

Từ ngàn đời nay, người Tày, Nùng trong sản xuất nông nghiệp và chăn nuôi chủ yếu dựa vào kinh nghiệm truyền thống của cha ông để lại. Kinh nghiệm đó tuy có mặt tốt, nhưng năng suất và hiệu quả không cao, còn muốn có năng suất và hiệu quả cao không có con đường nào khác là phải ứng dụng những tiến bộ khoa học. Tiến bộ khoa học về: giống cây trồng, vật nuôi, dụng cụ làm đất, thu hoạch, tưới tiêu, trừ sâu, phân bón... đã đưa lại hiệu quả kinh tế gấp 2 - 3 lần giống cũ, kỹ thuật canh tác cũ...

Từ khi thực hiện khoá 10, việc tiếp nhận tiến bộ kỹ thuật ở các dân tộc Tày, Nùng chủ yếu dựa trên cơ sở hộ gia đình, nên vừa có thuận lợi vừa có khó khăn. Thuận lợi là người Tày, Nùng cư trú ở vùng thung lũng vốn có truyền thống trồng lúa nước, trình độ văn hoá - xã hội đã tương đối phát triển, nhưng khó khăn là tư tưởng kinh nghiệm chủ nghĩa trong sản xuất nông nghiệp của đồng bào rất nặng nề và chùng mịch nào

đó là sự thận trọng quá mức trong việc tiếp nhận tiến bộ khoa học kỹ thuật. Đồng thời, tính chất sản xuất nhỏ, tự cung tự cấp, đội ngũ cán bộ khoa học kỹ thuật ở miền núi nói chung và ở đồng bào Tày, Nùng nói riêng còn rất thiếu và yếu về chuyên môn nghiệp vụ cũng là khó khăn lớn cho việc ứng dụng tiến bộ kỹ thuật.

Qua thực tiễn những năm qua ở nước ta, nông nghiệp và kinh tế nông nghiệp giữ vai trò quan trọng trong chiến lược ổn định và phát triển kinh tế, đặc biệt là đối với sự phát triển nông nghiệp, nông thôn ở miền núi và vùng dân tộc thiểu số còn phụ thuộc rất lớn vào việc phổ biến và nâng cao nhận thức của người nông dân về tiến bộ kỹ thuật. Đó là vấn đề khó khăn và phức tạp. Nhưng trước thách thức của nghèo đói và phát triển, các dân tộc thiểu số nếu không tạo được sự thích nghi với tiến bộ khoa học kỹ thuật trong lòng một tập quán sản xuất cổ truyền thì sẽ không vươn tới sự phát triển nhanh và bền vững về kinh tế - văn hoá - xã hội - môi trường.

Xuất phát từ quan niệm đó, nghiên cứu tiến bộ kỹ thuật trong nông nghiệp ở đồng bào các dân tộc thiểu số miền núi trước hết, nhằm góp phần đúc rút kinh nghiệm cho việc hoàn thiện đường lối, chính sách phát triển kinh tế - văn hoá - xã hội các dân tộc miền núi để miền núi tiến kịp miền xuôi mà mấy chục năm qua Đảng và Nhà nước đã đầu tư

*. Trần Văn Hà. *Các dân tộc Tày, Nùng với tiến bộ kỹ thuật trong nông nghiệp*, Nxb Khoa học xã hội, H 1999, sách dày 240 trang, khổ 13 x 19cm.

xây dựng cơ sở vật chất cho vùng đồng bào thiểu số miền núi. Thứ hai, nghiên cứu vấn đề này cũng để tìm ra quá trình tiếp nhận tiến bộ kỹ thuật trong nông nghiệp của đồng bào các dân tộc cũng như ở dân tộc Tày, Nùng.

Qua nghiên cứu, tác giả đã cho thấy người Tày, Nùng luôn có thái độ trân trọng đối với tiến bộ kỹ thuật; coi việc đưa tiến bộ kỹ thuật vào phát triển trồng trọt và chăn nuôi là một điều kiện tất yếu của sự phát triển kinh tế hộ gia đình hiện nay. "Ruộng đất thì có hạn còn con cháu ngày một đông ra, không sử dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật thì không đủ ăn chứ chưa nói đến chuyện làm giàu", đó là lời nói chân tình của một lão nông người Tày ở Thái Nguyên.

Tác giả cũng chỉ ra sự hạn chế trong phổ cập và tiếp nhận tiến bộ kỹ thuật nông nghiệp ở địa bàn dân tộc Tày, Nùng, cũng là bức tranh chung của miền núi và dân tộc thiểu số các tỉnh miền núi phía Bắc hiện nay. Đó là sự thiếu trầm trọng đội ngũ cán bộ kỹ thuật nói chung và cán bộ kỹ thuật nông nghiệp nói riêng. Muốn đưa tiến bộ kỹ thuật vào miền núi và các dân tộc không có con đường nào khác là đào tạo đội ngũ cán bộ khoa học nói chung và cán bộ kỹ thuật nông nghiệp nói riêng. Đó là vấn đề hết sức cơ bản và cấp bách, là nhiệm vụ của Nhà nước, nhiệm vụ của cộng đồng thôn, bản và của từng người dân.

Tiếp nhận tiến bộ khoa học kỹ thuật ở hai dân tộc Tày, Nùng có cái đặc thù và có cái phổ biến. Tính đa dạng trong cơ cấu kinh tế, những kinh nghiệm trong sản xuất nông nghiệp, việc kết hợp giữa kinh nghiệm cổ truyền với tiến bộ khoa học kỹ thuật trong sản xuất hiện nay là bức tranh sinh động của việc áp dụng tiến bộ kỹ thuật nông nghiệp.

Cuối cùng, tác giả nêu lên nhiệm vụ phổ biến những tiến bộ kỹ thuật nông nghiệp là nhiệm vụ của các nhà khoa học, các ngành khoa học - cả khoa học tự nhiên và khoa học xã hội, trong đó có vai trò của các nhà dân tộc học.

* * *

Các dân tộc Tày, Nùng với tiến bộ kỹ thuật trong nông nghiệp là công trình nghiên cứu khoa học lâu dài, công phu và nghiêm túc trên lĩnh vực xã hội học - tộc người với những ý tưởng mới, nhận thức mới, phương pháp tiếp cận mới. Đây là cuốn sách hấp dẫn cho các nhà nghiên cứu và bạn đọc quan tâm.

Tạp chí Dân tộc học giới thiệu cùng bạn đọc.